

Garancije za mlade
**EVROPSKA
STVARNOST**

INFORMATOR

UVODNE NAPOMENE

U okviru Programa „Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji“ koji realizuje Beogradska otvorena škola, uz podršku Kraljevine Švedske, Edukativni Centar - Kruševac i Proaktiv iz Niša realizuju projekat „Garancije za mlade – evropska stvarnost“ sa ciljem pužanja doprinosa procesu evropskih intergracija Srbije i dostizanja EU standarda u oblasti unapređivanja zapošljivosti i boljem pristupu mladih tržištu rada U skladu sa tim, naše delovanje je usmereno na podizanje informisanosti lokalnih aktera u Rasinskom i Nišavskom okrugu o procesu evropskih integracija u oblastima koje se tiču karijernog razvoja, zapošljivosti i učešća mladih u procesima donošenja odluka.

U okviru ovog delovanja, poseban akcenat je na pospešivanju uloge lokalnih zajednica u kreiranju i implementaciji javnih politika i praksi od značaja za zapošljavanje i mlade, kao i aktivne participacije mladih u donošenju odluka u lokalnim zajednicama koje su od značaja za mlade i zapošljavanje. Sa druge strane, planirano je da se kao akteri iz civilnog sektora aktivnije uključimo u podsticanje debate i iniciranje aktivnog uključivanja lokalnih aktera u procese kreiranja i implementacije javnih politika i praksi u skladu sa izrađenim preporukama i standardima iz predpristupnih pregovora Srbije Evropskoj Uniji.

Takođe, kroz prizmu ovih pitanja diskutovano je i o perspektivi mladih i pogledima o toku procesa pridruživanja Srbije Evropskoj uniji i samom toku otvaranja pojedinačnih poglavlja i sinhronizacije pravnog sistema Srbije sa pravnim standardima Evropske unije.

U fokusu naših aktivnosti je Poglavlje 19 - Socijalna politika i zapošljavanje, praćenje toka procesa, smernica i preporuka koje se tiču mladih i zapošljavanja, kao i podsticanje uloge lokalnih zajednica u kreiranju i sprovođenju javnih politika i praksi u ovoj oblasti.

Predpristupni pregovori Srbije Evropskoj Uniji

Poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje¹

Najznačajniji ciljevi socijalne politike EU jesu: postizanje jedinstvenog i pravednog pristupa osnovnim socijalnim uslugama, unapređenje sistema socijalne zaštite, visokobrazovni stepen radne snage, visoka stopa zaposlenosti uz posebnu brigu za grupe koje su manje prisutne na tržištu rada, postizanje sigurnih i održivih prihoda, kao i dostojnih uslova rada za žene i muškarce.

Evropsko radno zakonodavstvo štiti prava radnika u slučaju: kolektivnog viška, stečajeva, preseljenja poslovanja, prava radnika da budu informisani i konsultovani o pitanjima koja se odnose na njihov rad, pravilima koja se odnose na radno vreme i sigurnost na radu, pitanjima zaštite zdravlja. EU podstiče moderne radne odnose i socijalni dijalog između predstavnika radnika i poslodavaca u svrhu zaštite radnika, ali i povećanja konkurentnosti. Pod okriljem ove politike je i: obezbeđivanje pristojnog radnog okruženja širom EU, zaštita prava radnika putem zajedničkih minimalnih pravila o uslovima rada, zdravlje i sigurnost na radu. EU kažnjava diskriminaciju po osnovu: pola, rase, etničkog porekla, invaliditeta, seksualne orijentacije, starosti, vere ili uverenja.

Na području socijalne uključenosti svih segmenata društva, EU nastoji novim ekonomskim i socijalnim rešenjima da pronađe puteve izlaska iz ekonomske i finansijske krize. U tom pogledu, strategija Unije Evropa 2020 predviđa različite inovativne mere i politike radi postizanja socijalne kohezije. Cilj ove strategije jeste: ekonomski razvoj zasnovan na znanju (uz očuvanje životne sredine), visok nivo zaposlenosti, produktivnosti i socijalne kohezije.

Uveden je i pojam fleksigurnost, koji označava kombinaciju sigurnosti zapošljavanja i socijalne sigurnosti za potrebu za celoživotnim učenjem.

Dakle, evropsko zakonodavstvo u oblasti socijalne politike i zapošljavanja usmereno je ka stvaranju jednakih mogućnosti za sve, zabrani diskriminacije po bilo kom osnovu i jačanju socijalnog dijaloga. Takođe, EU se nizom efikasnih mera bori protiv neprijavljenog rada (tzv. rad na crno), kako bi omogućili da sva radna snaga na teritoriji EU uživa jednaka prava i slobode.

Pravne tekovine EU u oblasti socijalne politike i zapošljavanja tiču se: područja radnog prava, zdravlja, sigurnosti na radu, jednakog tretiranja muškaraca i žena po pitanjima zapošljavanja i socijalne

---

¹ Beogradska otvorena škola – Progovori o pregovorima <http://eupregovori.bos.rs/>

sigurnosti, politike zapošljavanja, socijalnog dijaloga. Osim toga, postoje posebna obavezujuća pravila za sve države članice EU u pogledu zabrane diskriminacije po osnovu: rasne i etničke pripadnosti, religije i vere, invaliditeta, starosne dobi i seksualne orijentacije.

Koja je korist za Srbiju?

- Pобољшanje sistema socijalne zaštite
- Povećanje obrazovnog nivoa radne snage
- Postizanje visoke stope zaposlenosti
- Zabрана diskriminacije pri zapošljavanju

Pristupanjem EU, usvajaju se standardi na kojima se zasniva politika EU u ovoj oblasti koja promoviše savremene radne odnose i socijalni dijalog između predstavnika radnika i poslodavaca. Cilj je zaštita radnika, ali i povećanje konkurentnosti. Posebno se insistira na socijalnoj odgovornosti preduzeća, kroz uključivanje socijalnih i ekoloških problema u poslovne strategije. Najvažniji benefiti tiču se mogućnosti jednostavnijeg zapošljavanja na evropskom tržištu rada, bolji izgledi za zapošljavanje za sve nezaposlene građane, bolji pristup mlađe populacije tržištu rada, bolji vidovi zaštite na radu. Takođe, sve države članice imaju pristup znatno većim sredstvima iz budžeta EU za finansiranje projekata vezanih za socijalnu politiku i zapošljavanje.

Šta je Youth guarantee (Garancije za mlade)?

Garancije za mlade (Youth guarantee)² predstavlja set mera koje imaju za cilj da obezbede kvalitetne usluge koje se nude mladima za zapošljavanje, produžavanje obrazovanja, doedukaciju, praksu ili trening. Kao model, Garancije za mlade su zabeležene po prvi put u Finskoj i Skandinavskim zemljama tokom 80ih i 90ih godina prošlog veka. U narednom periodu, u različitim zemljama se pojavljuju različiti oblici ovog modela, u skladu sa stanjem i potrebama na tržištu rada.

Na nivou Evropske Unije, Garancije za mlade u 2012. godini postaju deo preporuka za povećanje zapošljavanja mladih do 25 godina starosti, koje je predstavila Evropska komisija na predlog Evropskog Saveta i Evropskog parlamenta.

Garancija za mlade je preuzimanje obaveze svih država članica EU u nastojanju da obezbede da svi mladi pre navršenih 25 godina starosti, dobiju kvalitetnu ponudu za:

- zapošljavanje
- nastavak obrazovanja
- pripravništvo, stažiranje
- obuke
- u roku od četiri meseca od nastanka nezaposlenosti ili napuštanja formalnog obrazovanja.

Sve zemlje EU obavezale su se na primenu Garancija za mlade u preporuci Saveta iz aprila 2013. godine.

---

² European Commission, Employment, Social Affairs and Inclusion, Youth employment, The Youth Guarantee
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079&langId=en>

Uvođenje programa Youth guarantee (Garancije za mlade)

Savet Evropske unije je 22. aprila 2013. doneo Preporuku o uspostavljanju Garancija za mlade³, imajući u vidu da ulaganje u ljudski kapital mladih Evropljana donosi dugoročne koristi i doprinosi održivom i uključivom ekonomskom rastu. U obrazloženju Preporuke, navodi se da su mladi tokom krize bili posebno teško pogođeni. Oni su posebno ranjivi zbog životnih perioda kroz koje prolaze, nedostatka profesionalnog iskustva, ponekad neadekvatnog obrazovanja ili obuke, često ograničene pokrivenosti socijalnom zaštitom, ograničenog pristupa finansijskim resursima i nejasnih radnih uslova. Mlade žene su izložene većem riziku nesigurnog zaposlenja i niskih plata, dok mladim roditeljima, nedostaju adekvatne mere podrške za uspostavljanje ravnoteže između radnog i privatnog života. Pored toga, neki mladi ljudi su u posebno nepovoljnom položaju ili su izloženi riziku diskriminacije.

Istraživanja pokazuju da nezaposlenost mladih može rezultirati trajnim ožiljcima, poput povećanog rizika od buduće nezaposlenosti, smanjenog nivoa budućih zarada, gubitka ljudskog kapitala, međugeneracijskog prenošenja siromaštva ili manje motivacije za osnivanje porodice, doprinoseći negativnim demografskim trendovima.

Zbog svega toga, potrebno je ustanoviti odgovarajuće mere podrške za mlade, istovremeno uvažavajući i individualnu odgovornost mladih ljudi u pronalaženju puta ka ekonomskim aktivnostima:

1. Osigurati da svi mladi ispod 25 godina starosti dobiju kvalitetnu ponudu zaposlenja, stalnog obrazovanja, pripravništva ili stažiranja u roku od četiri meseca od nastanka nezaposlenosti ili napuštanja formalnog obrazovanja. Prilikom kreiranja takvog programa garancija za mlade, potrebno je imati u vidu da mladi nisu homogena grupa koja se suočava sa sličnim socijalnim okruženjem, Programi podrške treba da se zasnivaju na smernicama, u skladu sa nacionalnim, regionalnim i lokalnim okolnostima i obraćajući pažnju na pol i različitost mladih.
2. Izgraditi pristup zasnovan na partnerstvu i koordinaciju partnerstava na svim nivoima i sektorima.
3. Osigurati da mladi imaju potpuni pristup informacijama o uslugama i dostupnoj podršci jačanjem saradnje između svih uključenih aktera i punim korišćenjem svih relevantnih informativnih kanala;
4. Ojačati partnerstva između poslodavaca i relevantnih aktera na tržištu rada
5. Razviti partnerstva između javnih i privatnih službi, institucija i organizacija koje pomažu u neometanom prelazu iz nezaposlenosti, neaktivnosti ili obrazovanja u posao;

³ Council recommendation [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32013H0426\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32013H0426(01))

6. Osigurati aktivno uključivanje socijalnih partnera na svim nivoima u osmišljavanje i sprovođenje politika usmerenih na mlade ljude.
7. Osigurati konsultacije i uključivanje mladih i omladinskih organizacija u osmišljavanje i daljnji razvoj programa garancija za mlade da bi prilagodili usluge potrebama korisnika i omogućili im da deluju kao multiplikatori.

Rana intervencija i aktivacija:

Garancije za mlade su ističući nedostatke u pružanju usluga mladima, fokusirane na ranu intervenciju i aktivaciju NEET mladih (mladi koji nisu zaposleni, nisu na školovanju niti na obuci).

8. Razviti efikasne strategije informisanja, uključujući kampanje za informisanje i podizanje svesti, fokusirajući se na mlade ljude koji se suočavaju sa višestrukim barijerama (poput socijalne isključenosti, siromaštva ili diskriminacije) i NEET-ove, i uzimajući u obzir njihovu raznolik pozadinu.
9. Obezbediti koordinaciju između svih zainteresovanih aktera, kako bi se mladi bolje podržali i rešili potencijalni nedostatak svesti i znanja o postojećim ponudama,
10. Omogućiti personalizovano vođenje i individualno planiranje akcije, uključujući prilagođene individualne šeme podrške, zasnovane na principu obostrane obaveze u ranoj fazi i dalje praćenje sa ciljem sprečavanje napuštanja škole i osiguravanje napredovanja ka obrazovanju, obuci ili zapošljavanju;

Mere podrške za integraciju na tržište rada i unapređenje veština

11. Ponuditi mladim ljudima ponovni ulazak u obrazovanje i obuku ili programe drugog obrazovanja koji pružaju okruženje za učenje u skladu sa njihovim specifičnim potrebama i omogućava im da steknu kvalifikaciju koju su propustili;
12. Osigurati da mere preduzete za jačanje veština i kompetencija mladih, pomažu u rešavanju postojećih neusklađenosti potreba sa potražnjom;
13. Osigurati da napor za jačanje veština i kompetencija uključuju IKT/digitalne veštine.
14. Promovisati i pružati kontinuirane smernice o preduzetništvu i samozapošljavanju mladih
15. Sprovesti preporuku o validaciji neformalnog i informalnog učenja;

Šta je do sada postignuto?

Garancija za mlade postala je stvarnost širom EU i pomogla je poboljšanju života miliona mladih Evropljana:⁴

- Više od 5 miliona mladih ljudi se svake godine registruje u šemi Garancija za mlade, počevši od 2014. godine.
- Od 2014. godine, više od 3,5 miliona mladih prijavljenih u šemi Garancija za mlade prihvatilo je ponudu zaposlenja, nastavka obrazovanja, stažiranja ili pripravništva.
- Inicijativa za zapošljavanje mladih pružila je direktnu podršku za više od 2,4 miliona mladih širom EU. Nakon 5 godina od pokretanja programa, performanse na tržištu rada mladih su se značajno poboljšale:
- Postoji 2,3 miliona manje nezaposlenih mladih u EU i 1,8 miliona manje mladih koji nisu u radnom odnosu, obrazovanju ili obuci (NEET).
- Nezaposlenost mladih smanjila se od 24% u 2013. godini na 14% u 2019. godini.
- Učešće mladih između 15 i 24 godina starosti, koji nisu u radnom odnosu, obrazovanju ili obuci (NEET) je opao sa 13,2% u 2012. na 10,3% u 2018. godini.

Od kako je pokrenut 2013. godine, program Garancija za mlade podržao je milione mladih ljudi širom Evropske unije da pronađu posao, pripravništvo, stažiranje ili da nastave obrazovanje. Uprkos tome, veliki broj mladih u Evropi još uvek je nezaposlen, zbog čega je neophodno uložiti više napora kako bi svi mladi ljudi mogli da imaju koristi od kvalitetnih ponuda u okviru Garancija za mlade.

Izazovi u sprovođenju Garancija za mlade

Iako su Garancije za mlade dobro utemeljen alat za borbu protiv nezaposlenosti mladih u Evropi, mnoge države članice i dalje imaju teškoća da dopru do mladih kojima je potrebna podrška ovog programa. Trenutno je manje od 40% mladih ljudi iz Evropske unije koji pripadaju NEET kategoriji prijavljeno kod svojih nacionalnih pružalaca usluga u okviru Garancija za mlade. Mladi iz osetljivih grupa (poput migranata, mladih sa invaliditetom ili onih koji neguju člana porodice) naročito su slabo zastupljeni među korisnicima Garancija za mlade.

Tokom poslednjih godina, mnoge zemlje članice EU su uvećale svoje napore da dopru do mladih ljudi i informišu ih o Garancijama za mlade i prilikama koje ovaj program može da im ponudi.

⁴ The Youth Guarantee and Youth Employment Initiative three years on:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1477901398883&uri=CELEX:52016DC0646>

Garancije za mlade (Youth Guarantee) u praksi zemalja članica Evropske Unije

Od kako je pokrenut 2013. godine, program Garancija za mlade podržao je milione mladih ljudi širom Evropske unije da pronađu posao, pripravništvo, stažiranje ili da nastave obrazovanje.⁵

Tokom poslednjih godina, mnoge zemlje EU su uvećale svoje napore da dopru do mladih ljudi (posebno onih iz osetljivih grupa) i informišu ih o Garancijama za mlade i prilikama za njihovo uključivanje u usluge podrške u okviru Garancija za mlade.

Prva faza realizacije – Planovi za sprovođenje i pilotiranje programa

Nakon faze planiranja, 2014. godine sve države članice su predstavile svoje Planove za implementaciju garancija za mlade i krenule sa realizacijom koju prati Evropska komisija. Uspostavljen je okvir indikatora za praćenje Garancija za mlade, koji će pomoći u proceni načina na koji se napreduje na terenu.

Prvi pilot podaci su prikupljeni i redovno prikupljanje podataka je krenulo 2015. godine. Evropska komisija je pokrenula pilot program podizanja svesti i informisanja mladih o programu Garancija za mlade u Finskoj, Letoniji, Portugaliji i Rumuniji. U periodu od decembra 2014. do juna 2015. godine, cilj je bio da se dopre do mladih ljudi koji još nisu upoznati sa garancijom za mlade i da se radi na njihovom motivisanju i aktivnom uključivanju u program.

Akcentat je stavljen na nekoliko aspekta:

Države članice reaguju na vreme

Rumunija je pokrenula dva pilot programa za Garancije za mlade koji su doveli do stvaranja 27 Garancijskih centara za mlade. Centri su podržani od strane evropskog socijalnog fonda, sa ciljem da pronađu, identifikuju i ponude mladima iz NEET grupe pakete personalizovanih usluga za integraciju na tržište rada.

---

⁵ European Commission, The Youth Guarantee and Youth Employment Initiative three years on, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1477901398883&uri=CELEX:52016DC0646>

Italija, Portugalija i Španija uspostavile su e-portal kako bi se omogućilo mladim ljudima da se registruju direktno on-line i da budu povezani sa nacionalnim registrom kako bi se olakšala automatska verifikacija ispunjenih zahteva i prenošenje ponuda.

Kapacitet javnih službi za zapošljavanje je ojačan kako bi se obezbedile garancije za mlade

Zavod za zapošljavanje Slovenije je obučio 28oro savetnika za zapošljavanje iz postojećeg osoblja i angažovao dodatnih 40 za rad sa registrovanim mladim nezaposlenim osobama u 2014. godini.

U Letoniji je 80oro mladih radnika iz centara za zapošljavanje posebno obučeno za rad sa mladima koji se suočavaju sa posebnim rizicima. U Belgiji, javna služba za zapošljavanje u Briselskom regionu, Aktiris, uspostavila je Centar koji će se baviti isključivo Garancijama za mlade.

Izmenjen je fokus koji se tiče kvaliteta obrazovanja i obuka

U Francuskoj, novi zakon o celoživotnom učenju i stručnom obrazovanju povećava podršku za one s manjim kvalifikacijama. U Portugaliji je prilagođen nastavni plan i program Centara za stručno obrazovanje, uspostavljena mreža ovih centara i otvoreni novi kursevi za osnovce (14 godina) i srednjoškolce (15 - 17 godina).

U Španiji je razvoj dualnog obrazovanja pokazao ohrabrujuće rezultate u 2014. godini: Broj uključenih kompanija povećao se sa 513 na 1.570 (+ 200%), a broj učenika u dualnom obrazovanju sa 4.292 na 9.555 (+ 100%).

Prelaz iz sveta obrazovanja u svet rada

Garancije za mlade u Poljskoj usvojene su 2014. godine. Osmišljene su kako bi ojačale kontakte sa neregistrovanim mladim ljudima i pružile mladim tražiocima posla posredovanje u zapošljavanju, podršku za profesionalno savetovanje i nove alate za aktivaciju kao što su subvencije i start-up krediti.

U Letoniji je otvoren upis za sve mlade NEET-ove kako bi im se pružila druga šansa da steknu odgovarajuće stručno obrazovanje. Ovu priliku je iskoristilo 2.301 mladih kroz obuke u trajanju od godinu do godinu i po dana.

Finski plan implementacije garancija za mlade je doprineo povećanju aktivizma i smanjenju nezaposlenosti kod mladih. Podaci kažu da je 67,8% korisnika garancija u narednom periodu započelo posao, pripravništvo, školovanje ili dalje obrazovanje,

Druga faza - Prvi uspesi garancija za mlade⁶

Pet slučajeva koji su detaljno istraženi pokazuju garancije za mlade na delu: razvoj partnerstava, prilagođeni pristup i podržavanje integracije mladih na tržište rada.

Uključivanje poslodavaca u Balimanu

Ključni izazov za program Garancija za mlade širom Evrope odnosi se na angažovanje poslodavaca; kako uključiti poslodavce i njihove reprezentativne organizacije u program, kako bi se obezbedilo dovoljan kvalitetnih ponuda za zapošljavanje i kako bi se osiguralo da se na adekvatne načine reaguje na potrebe tržišta rada.

Projekat u Balimanu, Irska, je podržao oko 700 mladih i poslodavaca. Ovom prilikom je identifikovano aktivno angažovanje poslodavaca kao jedan od ključnih elemenata za uspeh programa. Kroz projekat je, u saradnji sa poslodavcima, razvijena „meni opcija“ za različite nivoe angažovanja poslodavaca. Razvijena je baza podataka lokalnih poslodavaca kako bi se olakšala komunikacija i izgradnja partnerskog odnosa. Održan je niz događanja sa poslodavcima, uključujući informativne sastanke kako bi se podigla svest i zainteresovanost za učešće u Garancijama za mlade.

Rezultat: Jedno od najvažnijih dostignuća je da je do sada 98% mladih dobilo jednu od planiranih ponuda u roku od 4 meseca. To je rezultat strateškog pristupa u angažovanju poslodavaca u izgradnju partnerstva i kreiranje prilagođenog „menija opcija“ za adekvatno uključivanje poslodavaca. Cilj je bio da se pokaže široki raspon različitih načina na koje se poslodavci mogu uključiti u Garancije za mlade. Primeri opcija variraju od učešća na sajmovima poslova i prezentacijama, motivacionih govora za mlade ljude, biznis mentorstva do obezbeđivanja posla, stažiranja, pripravništva i obuka.

Pristup mladima u Gihonu

Pristupiti onima koji su najudaljeniji od tržišta rada je od suštinskog značaja ako se Garancija primenjuje na sve mlade ljude. Imajući ovo na umu, pilot projekat u Gihonu, u Španiji, koristio je dva posvećena „terenska savetnika“ da dopre do mladih ljudi.

Akcija: Dva savetnika zaposlena na projektu su bili profesionalci sa obukom iz pedagogije i socijalnog rada i imali su prethodno iskustvo u radu sa mladima iz osetljivih grupa. Oni su obavili 40 sati terenskog

---

⁶ European Commission, Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions The Youth Guarantee and Youth Employment Initiative three years on, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:73591c12-8afc-11e6-b955-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_2&format=PDF

rada, svaki u periodu od tri nedelje. Radili su u tandemu i posećivali mesta na kojima mogu sresti mlade u Gihonu kao što su parkovi, skate parkovi, trgovi, centar za zapošljavanje, biblioteke i plaže, u različito doba dana. Oni su posvetili vreme slušanju njihovih priča, potreba i težnji, a zatim su tokom individualnih razgovora predstavili različite aspekte projekta i konkretne usluge koje bi mogle biti od interesa za svaku mladu osobu u odnosu na njene potrebe i potencijale.

Rezultat: Ulični savetnici uputili su 54oro mladih bez posla, od čega je 31 mlada osoba registrovana i uključena u program. Savetnici su bili u mogućnosti da mladima pruže pravovremene i individualne informacije i savetovanje, kao i da pruže povratne informacije od mladih ljudi koje su se odnosile na ovaj pilot projekat.

Mentorstvo i podrška od završetka škole do početka rada u Hartlipulu

Razvijanje partnerstva između institucija za obrazovanje i osposobljavanje, servisa za karijerno vođenje i drugih specijalizovanih omladinskih servisa može pomoći u olakšavanju prelaza iz obrazovanja u rad. Pilot projekat Hartlepool, Velika Britanija, odnosio se na šest lokalnih srednjih škola, kako bi pomogao učenicima sa rizikom od napuštanja obrazovanja, da lakše pređu iz obaveznog obrazovanja u dalje obrazovanje ili obučavanje. Projekat je identifikovao 245 učenika koji su bili u uzrastu od 15 do 16 godina, "izloženi riziku" od isključivanja i napuštanja škole.

Akcija: Model podrške uključivao je 30 sati mentorstva jedan-na-jedan i dodatnu podršku prilagođenu specifičnim potrebama i težnjama pojedinačne mlade osobe. Svako mladoj osobi je obezbeđen tim pomoćnog osoblja. Ovo je uključivalo školsko i vanškolsko osoblje i svaki učenik je imenovao glavnog mentora. Mentori su razgovarali sa mladim ljudima o različitim izborima i opcijama koje su dostupne tokom i nakon srednjoškolskog obrazovanja. Takođe su razgovarali o mogućim izazovima u školi i van škole, koji bi mogli ometati njihovo napredovanje. Mentorstvo je osmišljeno kao fleksibilan proces i sesije su se odvijale u školi ili kod kuće. Tim za podršku bi kontaktirao mlade ljude kako bi ih animirao, posebno one koji su bili manje aktivni. Dodatna podrška je uključivala prilike da prisustvuju sajmovima poslodavaca i svim drugim karijernim događajima.

Rezultat: Devet od deset korisnika uspešno su se prebacili sa obaveznog obrazovanja na dalje obrazovanje ili obučavanje. Ovo se smatra odličnim rezultatom za novi model usluge, posebno imajući u vidu specifičnosti ciljne grupe.

Olakšana potraga za poslom u Vilnusu

Proces traženja posla može biti zastrašujući i složen. Zahteva specifične veštine, stav i poverenje koje mnogim mladima nedostaju zbog ulaska u ovaj proces po prvi put. Pilot projekat u Vilnusu, Letonija, razvio je pripremni proces za mlade koji traže posao kroz novi paket usluga.

Akcija: Paket usluga je obuhvatio niz od tri seminara. Prvi seminar je bio motivacioni i orijentisan na inspiraciju mladih nezaposlenih na učešće na tržištu rada, dajući im praktične i realne primere. Drugi

seminar je održan u formi sajma poslodavaca i pružio je mogućnost dvema stranama, mladim nezaposlenim i lokalnim poslodavcima, da komuniciraju i razmene informacije. Do deset poslodavaca je napravilo kratke prezentacije. Zatim je svaki korisnik razgovarao sa savetnikom o sledećim koracima. Nakon serije seminara, svaka mlada osoba je bila upućena na praksu kod poslodavca u trajanju od mesec dana.

Rezultat: 270 mladih ljudi direktno je imalo koristi od projekta. Do kraja projekta, 44% njih je regrutovano, 80% onih koji su u dugoročnoj ponudi za posao.

Stvaranje mogućnosti za start-upove u ruralnim područjima

Galicija je jedan od najudaljenijih regiona Španije sa ekonomijom koja je u velikoj meri zavisna od poljoprivrede, šumarstva i ribarstva. Nezaposlenost mladih iznosila je oko 50% krajem 2014. godine. Imajući to u vidu, projekat Aval Šovenes je imao za cilj da poboljša zapošljivost grupe od 50 mladih kako bi oživeo ruralnu ekonomiju i kako bi se smanjile dalje migracije mladih iz ruralnih u urbana područja. Promovisanje omladinskog preduzetništva je jedan od načina sprovođenja Garancija za mlade.

Akcija: Uspostavljen je konzorcijum lokalnih i regionalnih tržišnih aktera kako bi se udružili napori i stručna znanja o lokalnoj politici zapošljavanja i ekonomskog razvoja (regionalna vlada, opštine, lokalni razvojni akteri, javne službe za zapošljavanje, lokalna preduzeća i poslodavci, udruženja, tela za stručno obrazovanje i uspešni preduzetnici). Mladi su bili dobili detaljne informacije o mogućnostima ekonomskog razvoja u njihovoj lokalnoj zajednici. Nakon toga usledilo je kreiranje individualnih i grupnih razvojnih planova, uključujući procenu ličnih veština, nakon čega su usledile potrebne obuke, mentorstvo, rad u partnerstvu, sticanje praktičnog iskustva. Mladi su takođe naučili kako da razviju poslovni plan i pokrenu biznis.

Rezultat: Do kraja projekta 42 učesnika su krenula u planiranom smeru, bilo da se bave daljom specifičnom obukom, ili zapošljavanjem u lokalnim preduzećima i samozapošljavanjem (poljoprivreda, hortikultura, trgovina, fotografija, mekara i pekara). Partnerska mreža lokalnih aktera ostaje kao dobra osnova za buduće inicijative i saradnju ove vrste. Imajući u vidu lakoću da se replikuje na druge delove Galicije, ovaj projekat postiže rezultate i u drugim mestima. Za sada, ova partnerstva dalje bivaju institucionalno i finansijski podržavana od strane regionalne vlade Galicije kako bi se dalje zapošljavali mladi u toj oblasti.

Primer iz susedstva - Garancije za mlade Severna Makedonija

Republika Severna Makedonija je jedina zemlja u regionu koja nije članica Evropske unije a koja je kreirala i pokrenula program Garancija za mlade, kao mere za povećanje zapošljivosti i zapošljavanja mladih. Garancije za mlade u Makedoniji se prvi put pominju u programu makedonske Platforme za borbu protiv siromaštva, za period 2014 - 2017, mada u njoj nisu predviđene specifične aktivnosti za njegovo sprovođenje. Na osnovu Preporuke Nacionalnog omladinskog saveta Makedonije⁷, Garancije za mlade su uvedene u Nacionalnu strategiju za mlade (2016. - 2025.), u oblasti „zapošljavanja i podrške zapošljavanju“, ali bez finansijskog plana za sprovođenje.

Vlada Republike Makedonije je u svoj program rada za 2017-2020⁸, dodala Garancije za mlade sa krajnjim ciljem da se ovaj program uspostavi.

Garancija za mlade je program Vlade Republike Makedonije kako bi se mladima, uzrasta između 15 i 29 godina, obezbedila kvalitetna ponuda za zaposlenje, kontinuirano obrazovanje i usavršavanje ili stažiranje, a u periodu od četiri meseca od izlaska iz obrazovanja ili nastanka nezaposlenosti.

Plan implementacije - Program Garancija za mlade sprovodi se od 2018. godine, kao faza pilotiranja. U 2018. godini pilotiranje je sprovedeno u tri centra za zapošljavanje: Gostivar, Strumica i Skoplje. Program cilja mlade koji nisu zaposleni, nisu aktivni, niti su uključeni u obrazovanje ili obuku (NEET), a koji će se prvi put evidentirati kao nezaposlena lica.

U tom cilju, uspostavljeno je koordinirano i zajedničko delovanje više vladinih institucija, socijalnih partnera i organizacija civilnog društva. Ministarstvo za obrazovanje i nauku, Centar za stručno obrazovanje i obuku, Centar za obrazovanje odraslih i Nacionalni omladinski savet Makedonije, kao partneri su uključeni u sprovođenje planiranih aktivnosti, praćenje procesa realizacije i izveštavanje Ministarstva rada i socijalne politike o toku implementacije programa.

Program planira pružanje usluga koje će omogućiti aktiviranje i motivaciju mladih, kako bi im se ponudilo uključivanje u odgovarajuće programe, mere i službe zapošljavanja u skladu sa godišnjim operativnim planom za 2018. godinu ili njihovu reintegraciju u obrazovni proces („druga šansa“).

Uključivanje mladih u program, vrši se na osnovu prethodne registracije u Agenciji za zapošljavanje Republike Makedonije (ESA) i upoznavanja sa ciljevima i aktivnostima,

⁷ Nacionalen mladinski sovet na Makedonija, 2015., Namaluvanje na mladinskata nevrabotenost preku razvoj na centri za podrška na pretpriemništvo na lokalno nivo – politički iskaz

<http://www.nms.org.mk/wp-content/uploads/2017/01/Politichki-iskaz-za-mladinska-nevrabotenost.pdf>

⁸ https://vlada.mk/sites/default/files/programa/2017-2020/Programa_Vlada_2017-2020_ENG.pdf

Plan za sprovođenje Garancija za mlade je predstavljen u dve faze:

Prva faza (2018. – 2019.) u kojoj su sprovedene reforme javnih politika neophodnih za sprovođenje programa, mapiranje neaktivnih mladih i njihovih potreba, uspostavljanje partnerstava, proširenje obima dostupnih usluga, pilotiranje programa u tri pilot opštine i uspostavljanje sistema za praćenje procesa implementacije programa.

Druga faza (2020. - 2022.) kao preduslove ima sprovedene reforme ključnih politika kao i urađenu analizu postignutog napretka u prvoj fazi. U ovoj fazi je planirano ojačati mehanizme za koordiniranje programa kao i objedinjavanje integrisanih usluga za sve mlade, uzrasta od 15 do 29 godina.

Prvi rezultati sprovođenja programa

Ministarstvo rada i socijalne politike u izveštaju za prva tri meseca primene navodi da je u Skoplju, Strumici i Gostivaru zaposleno 419 mladih ljudi, 196 je započelo obuku, a 160 započelo praksu u nekoj kompaniji. Interesovanje za program je veliko, te je u programe bilo uključeno 1532 mladih ljudi.

Izazovi i preporuke

Primena programa Garancije za mlade predstavlja izazov, posebno u pogledu finansiranja, počevši od činjenice da kao država koja nije članica EU, te Evropski fondovi podrške nisu u potpunosti dostupni. Pored toga, uvođenje ove mere zahteva detaljnu analizu nacionalnog konteksta, ključnih potreba mladih, kao i detaljan plan implementacije.

Nacionalni omladinski Savet Makedonije⁹ je predstavio Preporuke¹⁰ za dalji razvoj i sprovođenje programa. U okviru preporuka, ističe se da je važno definisati konkretne akcije koje će se sprovesti i jasan vremenski okvir za njihovu implementaciju, izradom akcionog plana implementacije garancije za mlade kao i planiranjem praćenja implementacije. Pre pokretanja okvira za implementaciju, mora se osigurati saradnja između različitih institucija koje sprovode mere. jer je međuinstitucionalna saradnja ključna za uspeh mere. Uz to, poseban naglasak treba staviti na stvaranje plana za promovisanje ove mere i pružanje podrške mladim ljudima, kao i stvaranje plana za mapiranje i praćenje mladih koji nisu u obrazovnom procesu prekvalifikacija, ne treniraju ili ne obučavaju i nisu zaposleni;. Ovi mladi trebaju biti glavna ciljna grupa koja će biti obuhvaćena i aktivno uključena u program. Kroz kontinuirano praćenje sprovođenja Garancije za mlade, koje uključuje sve zainteresovane strane - realizatore

⁹ Nacionalen mladinski sovet na Makedonija <http://www.nms.org.mk>

¹⁰ Mladinska garancija http://www.nms.org.mk/wp-content/uploads/2018/01/Mladinska-garancija_.pdf

garancije za mlade, kao i mlade, otkrivanje potencijalnih rizika i izazova koji mogu nastati tokom primene mere i predlaganje rešenja za njihovo prevazilaženje i dalje razvijanje programa.

Na osnovu stečenih iskustava iz prve godine realizacije programa, Nacionalni omladinski Savet je objavio brošuru "Priručnik za realizaciju terenskih aktivnosti programa Garancije za mlade".¹¹ U brošuri su predstavljena iskustva terenskog rada u okviru realizacije prve faze programa Garancije za mlade. Model terenskog rada se sastoji iz četiri faze:

- Identifikacija nezaposlenih, nekativnih i neevidentiranih mladih, koja se sprovodila kroz promotivne aktivnosti i konkretan terenski rad
- Identifikaciju mladih kroz terenski rad sprovodio je tim obučanih terenskih radnika, sa ciljem izgradnje poverenja sa mladima i omogućavanje individualne podrške
- Individualna podrška je obezbeđena od strane terenskih radnika i uključuje informisanje, individualnu procenu potreba, vršnjačku podršku, obuke i upućivanje na specijalizovane usluge.
- Prijavljivanje na program Garancije za mlade i kontinuirana podrška za pristup uslugama za aktiviranje i mere za integraciju na tržište rada.

U Brošuri su predstavljena iskustva realizacije modela terenskog rada u okviru programa Garancije za mlade, kao i pozitivne strane i naučene lekcije tokom sprovođenja pilot faze programa u 2018. godini.

---

¹¹ Nacionalni omladinski savet na Makedonija, Priručnik za realizaciju na terenskim aktivnostima na programata "Garancija za mladi"

Primeri dobre prakse – Rasinski i Nišavski okrug

Primeri iz lokalnih zajednica u Rasinskom i Nišavskom okrugu pokazuju primere aktivnosti koji doprinose jačanju zapošljivosti i zapošljavanja mladih kroz: ranu intervenciju i aktivaciju, razvoj partnerstava, prilagođeni pristup i podržavanje integracije mladih na tržište rada.

Rana intervencija i razvoj partnerstava:

Međusektorski model karijernog vođenja i savetovanja u srednjim školama u Kruševcu

Edukativni centar – Kruševac uz podršku Švajcarske organizacije za pomoć svetu rada – Solidar Suisse i mentorsku podršku Beogradske otvorene škole, počevši od 2014. godine razvija strateški pristup u oblasti karijernog vođenja i savetovanja mladih tokom srednjoškolskog obrazovanja u gradu Kruševcu. Tokom prethodnog perioda uspostavljena je saradnja sa 8 srednjih škola u Kruševcu i razvijena kontinuirana saradnja sa Timovima za karijerno vođenje i savetovanje, urađena analiza stanja i potreba u vezi sprovođenja programa karijernog razvoja mladih tokom srednjoškolskog obrazovanja.

Na osnovu analize i konsultativnog procesa, došli smo do zaključaka da je za razvoj i unapređenje programa karijernog razvoja mladih srednjim školama (Timovima za karijerno vođenje i savetovanje srednjih škola) potrebna podrška u planiranju, sprovođenju i praćenju efekata programa karijernog vođenja i savetovanja. Timovima za KVIS je pružena potrebna edukativna podrška (svih 8 Timova za KVIS su prošla sertifikovanu obuku za kreiranje Godišnjih planova rada od strane Beogradske otvorene škole) za izradu i unapređenje postojećih Godišnjih planova rada. Godišnji planovi rada su unapređeni u delu planiranih usluga (uveđene su nove usluge i aktivnosti) i planiranih pružalaca usluga (uveđeni su kao pružaoci usluga lokalni akteri izvan obrazovnog sistema).

Lokalni međusektorski model karijernog razvoja mladih u osam srednjih škola u Kruševcu je pilotiran tokom školske 2015/2016. godine i urađen je izveštaj o evaluaciji prve godine realizacije programa.

Na osnovu nalaza i preporuka iz evaluacije, kreirani su unapređeni Godišnji planovi srednjih škola za narednu 2017/2018. godinu.

Godišnji planovi rada su kreirani u standardizovanim formatu za sve srednje škole, koji uključuje sistematizovane usluge u okviru: Karijernog informisanja, Karijernog savetovanja, Obrazovanja za karijeru i Povezivanje sa poslovnom zajednicom.

Godišnji planovi rada timova za KVIS su uključili nove usluge (najvećim delom u okviru obrazovanja za karijeru i odnosa sa poslovnom zajednicom) i eksterne pružaocce usluga, druge aktere u lokalnoj

zajednici koji pružaju usluge karijernog razvoja mladih. Godišnji planovi rada srednjih škola uključuju i nove aktivnosti – senka na poslu i stručna praksa za mlade koji se nalaze na završetku srednjoškolskog obrazovanja i prelasku na sledeći nivo obrazovanja ili zapošljavanje/samozapošljavanje.

Osim programskih, unapređeni godišnji programi, po prvi put uključuju i alate za praćenje i evaluaciju sprovođenja programa. Kreirani lokalni međusektorski model karijernog razvoja odgovara na postojeće probleme – primenom i evaluacijom modela po kome timovi u srednjim školama sprovode aktivnosti KVISA na lokalnom nivou; umrežavanjem i uspostavljanjem međusektorskog modela za karijerni razvoj mladih, uvođenjem novih alata za karijerni razvoj; umrežavanjem i kreiranjem dijaloga između predstavnika srednjih škola sa predstavnicima lokalne samouprave, predstavnicima poslodavaca i drugim relevantnim lokalnim akterima, te kreiranjem modela podrške umreženom delovanju ovih aktera u implementaciji aktivnosti karijernog vođenja i savetovanja na lokalnom nivou.

Savet partnera za karijerno vođenje i savetovanje grada Kruševca

Iniciran preporukama iz Nacionalne strategije za karijerno vođenje i savetovanje (2010 – 2014.) o potrebi usklađivanja aktivnosti i umrežavanja socijalnih partnera na lokalnom nivou, u Kruševcu je 2010. godine formiran "Savet partnera za karijerno vođenje i savetovanje grada Kruševca". Savet danas okuplja predstavnike 28 relevantnih lokalnih aktera (lokalna samouprava, ustanove, institucije, sindikati, udruženja građana) iz sva tri sektora, sa ciljem da se lokalni akteri umreže i razvijaju delovanje u oblasti karijernog vođenja i savetovanja na lokalnom nivou.

Opšti cilj uspostavljanja Saveta je usmeren na uspostavljanje funkcionalnog, dostupnog, kvalitetnog i održivog sistema karijernog razvoja mladih na teritoriji grada Kruševca kao instrumenta kojim se unapređuju kapaciteti zapošljivosti, povećava konkurentnost mladih na tržištu rada i time doprinosi većem zapošljavanju mladih.

Savet je u svom dosadašnjem radu postigao evidentne rezultate u: umrežavanju pojedinačnih aktera i pojedinačnih aktivnosti; u promociji i prepoznavanju uloge i značaja KVISA-a u lokalnoj zajednici; u uspostavljanju komunikacije i razmene među lokalnim akterima, kao i u podsticanju organizovanog i planskog delovanja na nivou lokalne zajednice u rešavanju problema zapošljavanja. Međutim, budući da je iniciran i formiran na osnovu inicijative samih lokalnih aktera i kao takav deluje samostalno, Savet deluje van institucionalnih okvira lokalne samouprave.

Uloga i rezultati rada Saveta ostvaruju se na osnovu radnih pozicija na kojima se nalaze članovi u okviru javnog, privatnog i civilnog sektora, kao i na kontinuiranom entuzijazmu i volonterskom angažovanju.

Prilagođeni pristup i podržavanje integracije mladih na tržište rada:

DELI - Prostor za kreativno delovanje Niš

DELI - prostor za kreativno delovanje (*DELI* <https://deli.rs/>) pokrenuli su organizacija civilnog društva Proaktiv i multidisciplinarni studio za prostorno i grafičko oblikovanje KontraStudio.

U *Deli* prostoru sprovode se tri ključna razvojna programa. Prvi je program *Deli* praktikanata, drugi je program edukacije Kreativnost za sve a treći je program *Deli* mentorstva.

Deli je prostor za kreativno delovanje. *Deli* prostor spaja kreativne ljude koji u njemu rade i dele svoje ideje, znanje i iskustva. *Deli* čine ljudi koji povezuju svoje veštine u zajedničke poslovne poduhvate.

U prostoru za kreativno delovanje spojen je radni prostor koji prepoznaje potrebe kreativnih ljudi za njihovim samostalnim i umreženim radom. Istovremeno, *Deli* je sjajno mesto za edukaciju, kreativno i permanentno učenje svih onih koji znaju da pravo obrazovanje nikad ne prestaje. *Deli* je mesto rada i mesto susreta kreativnih pojedinaca i grupa i onih kojima je kreativnost nasušna potreba.

DELI PRAKSA

Članovi *Delija* uključuju praktikante u svoje timove. Time se uspostavlja koncept inovativne stručne prakse i omogućava prvo profesionalno iskustvo mladim stručnjacima. "Kroz radnu praksu uspostavljamo koncept inovativne stručne prakse i omogućavamo prvo profesionalno iskustvo mladim stručnjacima".

Praktikanti pomažu članovima *Delija* da brže i uspešnije razvijaju svoje poslovne ideje a zauzvrat svakodnevno dobijaju znanje, veštine i iskustvo, koje je nemerljivo za njihov dalji rad i napredak. Svako od *Deli* članova ima pravo da u toku jedne godine angažuje praktikanta na tri meseca a da *Deli* prostor finansira njihovo angažovanje. Više od polovine angažovanih praktikanata je nastavilo da radi nakon tri meseca prakse u firmama naših članova.

Deli praksu je podržao GIZ u okviru projekta Podsticanje zapošljavanja mladih (YEP). Praksa je namenjena svršenim studentima i mladim ljudima koji su spremni za pokretanje biznisa ili rada u timu kreativnih ljudi. Kroz praksu je do sada prošlo 12 praktikanata. Prakse su tromesečne i za vreme trajanja prakse, praktikanti dobijaju novčanu nadoknadu uz pomoć GIZ YEP programa. U ukupno 4 generacije praktikanata, od 12 praktikanta, dvoje je pokrenulo sopstveni biznis / dizajn, a sedmoro se zaposlilo kod poslodavca gde su obavljali praksu ili na pozicijama za koje su se obučavale kroz praksu.

Inkubator za mlade - Aleksinac

U okviru programa podrške mladima, velike kompanije organizovale su edukativne radionice sa odličnim sadržajem. Po uzoru na njih, organizacija Caritas je u okviru programa "Inkubator za mlade" pripremila radionice koje će pohađati 50 nezaposlenih mladih između 15 i 30 godina, koji će dobiti priliku da unaprede svoje lične i poslovne veštine, ključne za uspešno zaposlenje. Polaznici su imali priliku da sa stručnjacima unaprede svoje lične veštine i steknu praktična znanja koja će im pomoći u potrazi za poslom.

Pravi primer socijalno-odgovorne organizacije predstavlja i projekat "Inkubator za mlade" Caritas Aleksinac, koji omogućava da mladi ljudi iz malih sredina steknu dodatne veštine, čime svoju budućnost uzimaju u svoje ruke. Projektom "Inkubator za mlade" Caritas ne pomaže samo mladima, već i čitavom poslovnom okruženju, jer jedan od najčešćih zahteva poslodavaca je obrazovana radna snaga, što se kroz ovaj program omogućava.

Projekat „Inkubator za mlade” Caritas Aleksinac realizuje na teritoriji aleksinačke opštine kroz edukaciju mladih. Projekat je trajao 9 meseci (od 01.06.2018.-28.02.2019.).

Za to vreme je 87 mladih polaznika je imalo priliku da nauči kako da dođe do željenog posla, na koji način da izabere pravo zanimanje, kako da se pripremi za intervju, kako da napišu CV i sve ono što je potrebno da se dođe do „posla iz snova”. Pored toga, učesnici ovog programa dobili su mogućnost da kroz dvomesečne kurseve usavrše znanje engleskog jezika i nauče osnove nemačkog jezika.

Takođe, projekat je imao za cilj da osnaži mlade ljude koji žele da pokrenu sopstveni biznis, ali nemaju dovoljno hrabrosti, znanja i veština da se upuste u preduzetničke vode. Za njih je predviđena posebna obuka koja je organizovana u saradnji sa organizacijom Proaktiv iz Niša. Na ovim izuzetno kreativnim interaktivnim radionicama, naši učesnici su imali prilike da se upoznaju sa osnovama pisanja projekata i biznis plana, da saznaju praksu poslovanja u Srbiji, na koji način mogu doći do finansijskih sredstava neophodnih za pokretanje biznisa, imali mogućnost da usavrše komunikacijske veštine i veštinu prodaje, saznaju šta je to Crowdfunding.

Virtuelno preduzeće „Tvoja šansa“ – model radne prakse

Inovativni model radne prakse za nezaposlene mlade od 18 do 30 godina koja se ostvaruje kroz Virtuelno preduzeće (VP) „Tvoja šansa“ je uspostavljeno kao mera za podsticanje razvoja poslovnih i preduzetničkih veština, veština za upravljanje karijerom i aktivno traženje posla kao i unapređenja zapošljivosti mladih u kancelariji za mlade grada Niša.

Angažovanje u VP omogućava mladoj osobi da učešćem u širokom spektru raznovrsnih aktivnosti i razvojnih zadataka i kroz interakciju i saradnju sa drugima, identifikuje sopstvene sposobnosti, interesovanja i kompetencije, da upravlja svojom karijerom, razvije radne veštine i znanja neophodne za uključivanje u moderni svet rada, stekne radno iskustvo i na taj način se pripremi za uključivanje na realno tržište rada.

VP predstavlja simulaciju radnog procesa u kome su polaznici („zaposleni“) angažovani na konkretnim radnim mestima u virtuelnom preduzeću. Angažovanjem učesnik prolazi ceo proces kao na realnom tržištu rada, od apliciranja za posao, intervjua za posao do realizacije radnih zadataka u skladu sa konkretnom radnom pozicijom. Dok je samo preduzeće virtuelno i poslovi i radne pozicije se simuliraju, razvoj i usavršavanje sopstvenih poslovnih kompetencija je više nego realan i merljiv. VP funkcioniše kao realno („pravo“) preduzeće i u skladu sa pravilima koja važe za „prava“ preduzeća, ali bez protoka novca i registracije u Agenciji za privredne registre, omogućavajući da se simuliraju radni procesi različite težine i kompleksnosti, koji su transparentni za procese učenja. U okviru VP, obavljanjem radnih zadataka, „zaposleni“ imaju priliku da primene teorijska znanja i veštine, sve one veštine stečene kroz obrazovni sistem ali i učestvovanjem u brojnim radionicama koje se organizuju u okviru samog virtuelnog preduzeća i servisa pod nazivom „The Soft Skills Factory“. Takođe imaju priliku da steknu i nova znanja i veštine iz različitih oblasti kao što su: poslovna komunikacija i poslovna korespondencija, poslovni bonton, marketing i upravljanje društvenim mrežama, upravljanje ljudskim resursima, administracija i pravni aspekti poslovanja, i dr. Prolazeći kroz ovakvo iskustvo nezaposleni i, do tada, neaktivni mladi istinski povećavaju sopstvenu zapošljivost, stiču samopouzdanje, osvešćuju se i pokreću, rade na sebi, traže realne prilike za zaposlenje i približavaju se poslodavcima i zahtevima tržišta rada.

Važan element VP je i tzv. „job scouting“. Jedan broj „zaposlenih“ u VP je angažovan na pozicijama takozvanih poslovnih skauta - „job scouters“ čiji je osnovni zadatak da istražuju lokalno tržište rada, od alternativnih načina pretraživanja online oglasa do izlaska „na ulice“ u off-line sferu, pronalaze dostupne poslove i radna mesta, dele sa vršnjacima informacije koje su prikupili radom na socijalnim mrežama i na taj način razbijaju jaku predrasudu koja postoji među omladinom - da poslova nema.

„Zaposleni“ u VP obavljaju svoje radne aktivnosti uz stalnu podršku vršnjačkih mentora, najuspešnijih učesnika ranijih programa i praksi i najaktivnijih „zaposlenih“ u samom VP, koji prate i analiziraju radne procese, i „zaposlene“ usmeravaju i savetuju.

VP postaje važan resurs u lokalnoj sredini, komunicira jezikom mladih, čine ga i vode mladi ljudi, a vremenom oko sebe kreira zajednicu koja privlači kompatibilne partnere i ključne aktore čijim prisustvom se povećava kvalitet i raznovrsnost usluga koje se pružaju mladima.

Servis za mlade „The Soft skills factory“

The Soft skills factory svojim korisnicima (nezaposlenim mladima) nudi niz obrazovnih i praktičnih programa sa ciljem povećanja njihove zapošljivosti i boljeg pozicioniranja na tržištu rada. Obuke koje se nude mladima u okviru The Soft skills factory se fokusiraju na razvoj bazičnih radnih kompetencija (poslovna komunikacija - na srpskom i engleskom jeziku, rad u timu, organizovanje vremena, kreativnost, fleksibilnost, odgovornost, primanje i davanje feedback-a, i dr.) ali i veština upravljanja karijerom, priprema dokumentacije za apliciranje za posao (pisanje radne biografije i motivacionog pisma), simulacije razgovora za posao i dr.

Postignuti rezultati

VP „Tvoja šansa“ i servis The Soft skills factory počeli su sa radom u septembru 2017. godine. Do sada se preko 90 mladih nezaposlenih ljudi uključilo u rad VP, dok je usluge koje se pružaju u okviru The Soft skills factory koristilo preko 1000 mladih Nišlija.

Tim „Tvoja šansa“ kreirao je Facebook grupu „Karijerni info centar Niš“ koja je za samo nekoliko meseci okupila preko 2.000 mladih iz Niša i okoline, kao i Instagram profil sa preko 700 pratilaca. Grupa i profil su posvećeni deljenju informacija o prilikama za poslove u Nišu kao i mogućnostima za obrazovanje i stručno usavršavanje. Administratori grupe su „zaposleni“ u VP na pozicijama – menadžera za odnose sa javnošću, dok sadržaje za deljenje prikupljaju poslovni skauti.

Ova publikacija je nastala u okviru projekta
„Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji“
koji Edukativni centar - Kruševac realizuje u partnerstvu sa
Beogradskom otvorenom školom i uz podršku Švedske.
Stavovi i mišljenja autora izneta u ovoj publikaciji
ne predstavljaju nužno i mišljenje partnera i donatora.

EDUKATIVNI
CENTAR
KRUŠEVAC

EDUKATIVNI CENTAR - KRUŠEVAC

PROAKTIV - NIŠ

Despota Uglješe 8
37000 Kruševac, Srbija

Obrenovićeva 59/IV/44
18000 Niš, Srbija

+381 (0) 37 3502644

+381 (0) 18 244 894

office@ec.org.rs

office@proaktiv.org.rs

Rad Edukativnog centra Kruševac podržava Švedska
u okviru programa Beogradske otvorene škole
„Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji“.